

Didaktika geografie 1

Štěpán Horký

Seminář 1 – plánování výuky

- Klíčové pojmy:

- 1) kurikulum

- 2) [RVP ZV](#)

- 3) ŠVP ZV

- 4) Tematický plán

- 5) Geografické vzdělávání

Příprava výuky

- Na co je potřeba myslet při tvorbě výuky?
- Návaznost na RVP ZV
- Očekávané výstupy
- Výukové cíle
- Téma hodiny a obsah
- Hodnocení

Schéma č. 4 - Vztah geografického tématu a obsahu GV (Hof., 2020)

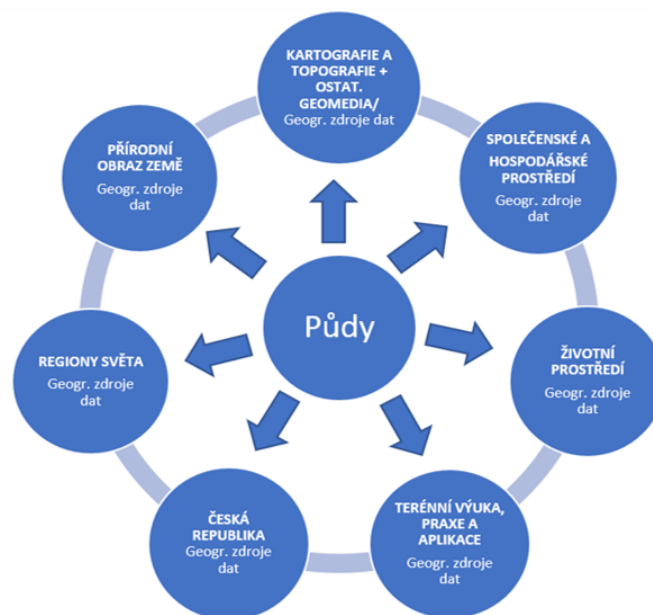

Schéma znázorňuje skutečnost, že ačkoliv učivo o půdách spadá do tematického okruhu Přírodní obraz Země, má nutně další aspekty, které souvisejí s ostatními tematickými okruhy. Především má **přírodní aspekt** (odborný založený na pedologii), **regionální aspekt** (půdy jsou na různých místech různé, to posunuje pedologii směrem k pedogeografii). Má aspekt **společensko-ekonomický**, půda je základ pro zemědělství a výživu obyvatelstva, má aspekt **environmentální** – dochází k jejímu znehodnocení a různému způsobu využívání. K půdě existuje **množství dat** a na půdě si procvičíme **mapové dovednosti** při práci s tematickými mapami a můžeme procvičit i **práci s GIS**. Pokud si tyto skutečnosti uvědomíme, pak nemusíme začínat výuku o půdách v 6. ročníku jen na odborném základě, ale nejdříve se s žáky můžeme zaměřit na to, co půda člověku dává a jak se k ní člověk na různých místech chová. Viz [Powerpointová prezentace v IS MUNI – Půdy](#). Vhodným doplněním a rozšířením výuky o tomto tématu je pak terénní výuka, viz Svobodová, [Mísařová a kol., 2019](#)).

- Nebo jinak:

- 1) Co učit? → učivo (obsah)
- 2) Proč učit? → výukové cíle, OV
- 3) Jak učit? → formy, metody výuky

Výukové cíle

- 1) kognitivní (Bloomova taxonomie)
- 2) afektivní
- 3) psychomotorické

Výukové cíle - formulace

- Vyučovací hodina by měla obsahovat všechny tři typy VC, zejm. kognitivní pak na různých úrovních náročnosti
- Dále by cíle měly být měřitelné/kontrolovatelné
- Přiměřené k úrovni a možnostem žáka
- Konkrétní

• Časté chyby při formulaci:

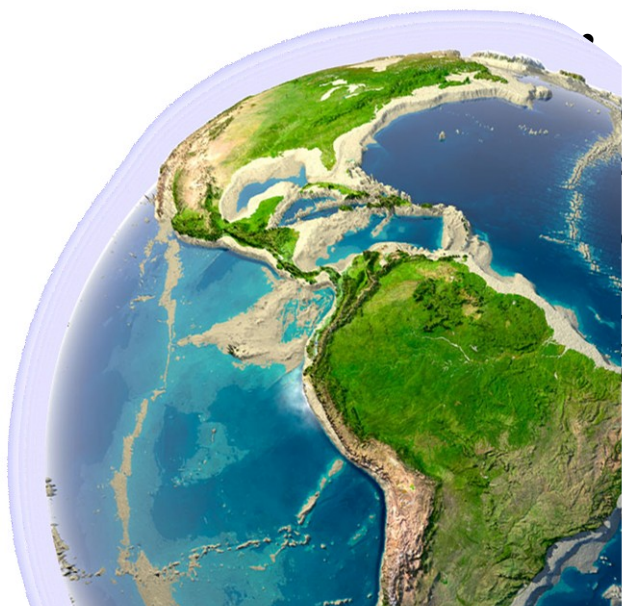
• / cíli se objevuje činnost učitele („...naučit žáky pracovat s mapou...“) – správná formulace:

• příliš obecně položený cíl „...žák zná stř. Evropu“ – správná formulace:

• neodpovídají obsahu hodiny!

• cíl není téma hodiny

• špatná slovesa „...žák dovede vyjmenovat státy s. E.“ – správná formulace:

Od správně formulovaných VC se odvíjí obsah a hodnocení hodiny?

- **POSTUP:**
- **Je to cyklus, z tohoto důvodu můžete začít kdekoliv, kde Vám to bude dávat smysl. Nejprve budete zřejmě vycházet z obsahu – tedy z toho, co budete učit.**
- **Postupem doby se mohou Vaše prvotní preference změnit až na nejvyšší úroveň, kdy vyjdete z toho, co chcete u žáků hodnotit, k tomu nastavíte výukové cíle, očekávané výstupy a k tomuto všemu přizpůsobíte obsah hodiny, tedy to, na čem je to chcete naučit.**

Cvičení číslo 1 – plánování a příprava výuky

Cvičení je zaměřené na plánování a přípravu na výuku zejména vzhledem ke skutečnosti, že budete v tomto semestru absolvovat i výukovou praxi. Podobným způsobem budete pracovat i v regionální geografii.

Postup vypracování cvičení:

1. Nejprve se seznámíte se zadaným makroregionem v publikaci Anděl, Bičík, Bláha a kol. Nová regionální geografie (ve studijních materiálech). **Vypracujete přípravu na hodinu** podle Vašich představ tak, jako kdybyste měli jít další den učit. Ze zadaného tematického celku si vyberete **úvodní hodinu s celkovou charakteristikou regionu**.
2. Vaši vypracovanou přípravu zkonfrontujete s **tabulkou** pro plánování a přípravu na výuku. Viz příloha č. 1.
3. Výsledky Vaší práce s komentářem představíte na následujícím cvičení.

Sm. 1 Jméno Makroregiony světa Téma pro přípravy na hodiny

1.	Gutwaldová, Petra	Evropský makroregion – Střední Evropa – Německo
2.	Chromečková, Alice	Evropský makroregion – Severní Evropa – Baltské státy
3.	Křižan, Róbert	Ruský makroregion - Ukrajina
4.	Krysová, Lucie Aries	Evropský makroregion – Západní Evropa – Británie, Irsko
5.	Mervart, Lukáš	Čínsko – japonský makroregion – Čína/Islámský makroregion - Egypt
6.	Molnárová, Nikol	Evropský makroregion – Jihovýchodní Evropa – Východní Balkán
7.	Petráš, Ondřej	Australsko – oceánský makroregion – Austrálie
8.	Plšek, Antonín	Africký makroregion – republika Jižní Afrika
9.	Sedláčková, Barbora	Evropský makroregion - Střední Evropa – Slovensko, Polsko, Maďarsko, Rakousko
10.	Skalický, Martin	Indonéský makroregion – Jihovýchodní Asie Indonésie, Vietnam, Filipíny
11.	Souček, Dominik	Africký makroregion – (Subsaharská Afrika)- Etiopie, Nigérie
12.	Ševčíková, Kristýna	Latinskoamerický makroregion – Brazílie, Kuba
13.	Šulcová, Natálie	Islámský makroregion – Turecko, Írán, Izrael, Saúdská Arábie a Spojené arabské emiráty
14.	Urbášková, Eva	Evropský makroregion- Severní Evropa – Švédsko, Dánsko, Norsko, Finsko
15.	Zemánek, Michal	Islámský makroregion - Egypt

Sm. 2 Jméno Makroregiony světa Téma pro přípravu na hodiny

1. Drápela, Matěj Evropský makroregion – Střední Evropa – Slovensko, Polsko, Maďarsko
2. Grénarová, Aneta Evropský makroregion - Střední Evropa – Rakousko, Švýcarsko
3. Hána, Samuel Evropský makroregion – Severní Evropa – Švédsko, Dánsko, Norsko, Finsko
4. Kalas, Lukáš Ruský makroregion – Rusko
5. Kovářová, Kristýna Ruský makroregion – Kazachstán
6. Kročilová, Michaela Australsko – oceánský makroregion – Nový Zéland, Papua – Nová Guinea
7. Litenová, Denisa Evropský makroregion – Západní Evropa – Francie
8. Malivánková, Eva Evropský makroregion – Jižní Evropa – Španělsko a Portugalsko, Itálie
9. Marek, Vojtěch Evropský makroregion – Jihovýchodní Evropa – Západní Balkán
10. Maxová, Adéla Čínsko-japonský makroregion – Japonsko
11. Moos, Alexandr Angloamerický makroregion – Spojené státy americké (USA)
12. Naňáková, Petra Angloamerický makroregion - Kanada
13. Pokorný, Alexandr Latinskoamerický makroregion – Mexiko
14. Pražák, Ondřej Indický makroregion –(Jižní Asie) Indie, Pákistán
15. Zatloukalová, Sára Indický makroregion (Jižní Asie) – Indie a Pákistán
16. Žák, Daniel Čínsko-japonský makroregion - Čína

- Celkové zadání (VE STUDIJNÍCH MATERIÁLECH):

1. Plánování a příprava určeného makroregionu bude obsahovat:

- a) Úvodní hodinu s celkovou charakteristikou regionu
- b) Procvičovací hodinu s hledáním souvislostí a faktů s vybranými tvrzeními před částí věnovanou zadanému makroregionu z učebnice Anděl a kol. Nová regionální geografie.

2. Plánování a příprava určeného modelového státu bude obsahovat:

- a) Úvodní hodinu s charakteristikou státu – všeobecný přehled s důrazem na propojení jednotlivých charakteristik: Poloha, rozloha, hranice, vymezení regionů, geologická stavba a reliéf, nerostné suroviny, podnebí vodstvo, biota, obyvatelstvo a sídla, kultura, doprava a hospodářství.
- b) Procvičovací hodinu, např.:
 - Případovou studii – bude se týkat určitého očekávaného výstupu nebo konceptuálního přístupu, to znamená, vysvětlení určitého jevu, který má obecnou platnost. Příkladem je Migrace z venkova v Číně – viz prezentace v IS MUNI.
 - Vyhledáte text k příslušnému státu – článek z novin, časopisu, aktuální informace z internetu jakéhokoliv charakteru, popř. Video nebo jiný publicistický pořad. Vytvoříte přípravu na hodinu tak, aby si žáci dokázali uvědomit, o čem zmíněná informace je, jak si jí vysvětlit pomocí tvorby geografických otázek a hledání odpovědí.

Použité zdroje – Podpory v IS MUNI:

- Tvorba přípravy na výuku;
- Učebnice geografie pro ZŠ – slide – příp. Studie - migrace-Čína;
- Standardy indikátory – příklady tvorby dílčích cílů;
- RVP ZV – 2021 – očekávané výsledky
- Vaše rozboru učebnic
- Konceptuální přístup k výuce geografie

Tabulka pro plánování a přípravu výuky (nemusí být nutně v tomto formátu)

Ročník:	Tematický(é) celek(y):	Téma hodiny:
<p>Očekávané výstupy: <i>uvedete, který OV téma hodiny procvičuje. Porovnejte opět OV s obsahem výuky a ponechejte opravdu jen ty, které pomocí obsahu rozvíjíte. Očekávané výstupy se mohou týkat i širšího tématu než toho, který v hodině procvičujete. Můžete si pomoci i tím, že tučně zvýrazníte část, kterou budete řešit. Např.:</i></p> <p><i>Z-9-3-02 porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států</i></p>		
<p>Výukové cíle, dovednosti: <i>Musí být konkrétní a měřitelné. Týkají se přímo tematického celku a toho, co bude žák umět po skončení hodiny – pomohou – standardy_indikátory_019 ve studijních materiálech! Dílčí cíle především rozpracovávají očekávané výstupy a souvisí bezprostředně s obsahovou náplní výuky. Měli by pomoci především stanovit to, co si mají žáci z hodiny skutečně odnést, např.:</i></p> <ol style="list-style-type: none"><i>1. Žáci pomocí analýzy předložené mapy lokalizují do slepé mapy migraci lidí v Číně a popisují základní faktory migrace.</i><i>2. Žáci vysvětlí, co jsou jádrové a periferní oblasti (jádra a periferie) v Číně.</i><i>3. Žáci objasní příčiny migrace mezi periferiemi a jádry v Číně.</i> <p><i>Pokud neuděláte hned při formulaci cílů, pak se zamyslete a uspořádejte je podle stupně obtížnosti.</i></p>		
<p>Náměty pro terénní výuku: <i>pokud je to učivo nebo jeho část vhodná pro praktická cvičení v terénu. V případě regionální geografie světa to může být příprava na výlet, ale není nutné u všech zemí!!!</i></p>		

Sylabus tématu/začlenění do širšího rámce <i>Stručně uvedete, na jaké učivo navazujete a jaké učivo bude následovat.</i>		Mezipředmětové vazby: <i>Na které předměty téma navazuje, a které skutečně v průběhu výuky použijete.</i>
Pomůcky: <i>uvedete výčet všech pomůcek</i>		Příprava učebny: <i>místo realizace. Pokud učebnu připravujete, nakreslete schéma.</i>
Individuální přístup: <i>Týká se případné diferenciaci obtížnosti učiva – výběr pro talentované či slabší žáky. Primárně Vám v této diferenciaci pomůže stanovení výukových cílů a následnými učebními úlohami, které Vám stanoví, kam až mohou jednotliví žáci dojít.</i>		
Scénář hodiny		
Činnost žáků <i>Uvádí se, jaká činnost po jednotlivá časová období přísluší žákům.</i>	čas	Metody/ činnost učitele <i>Uvádí se, jaká činnost po jednotlivá časová období přísluší učiteli.</i>
Pozor: v tabulce bude scénář heslovitý, ale pod tabulku bude konkrétní náplň hodiny – např. pracovní list, otázky, které budete klást žákům, atd.		
Hodnocení aktivit žáků během výuky: <i>podle celého charakteru hodiny určíte kritéria a indikátory průběžného hodnocení žákových aktivit v hodině.</i>		
Hodnocení výuky – sebereflexe učitele: <i>zamyslíte se nad svou rolí ve vedení výuky. Zhodnotíte klady a nedostatky, které se při výuce vyskytly.</i>		

Téma hodiny		
Ročník		
Zařazení do RVP ZV	Tematický celek OV	
Časové rozvržení		
Formy, metody výuky	Terénní výuka, projektová/práce ve skupině/samostatná	
Náměty na terénní výuku		
VVC	Žák: -	
Průřezová témata a mezipředmětové vztahy		
Pomůcky		
<i>Pojmy</i>	opěrné – nové – Navíc -	
Hodnocení		
Scénář hodiny		
Činnost učitele	Čas	Činnost žáka

Pro dnešek vše.
Adios!

